

351.746.151

VERTROUWELIJK

26 OKT. 2001

Deze rubricering is
beëindigd na 50 jr.

Stg. GEHEIM

MP.
SG. ~~JP~~
Adh.
Ri ~~Z~~

MAANDOVERZICHT

No. 5 1967

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 5 - 1967

(Tijdvak 1-5-1967 t/m 31-5-1967)

No. 872.254

I N H O U D

	Blz.
I. <u>Communisme Internationaal</u>	
De conferentie van Karlovy Vary.	1
De voorgeschiedenis van de conferentie.	2
De verklaring van Karlovy Vary.	7
II. <u>Activiteiten van de Communistische Partij Nederland</u>	
1 Mei.	11
Comité "Hulp aan Vietnam".	11
De putsch in Griekenland.	12
Het ontslag van burgemeester Van Hall.	13
Financiële positie van de CPN.	14
Initiatieven van voormalige CPN-leden.	16
De pro-Chinese oppositie.	18
III. <u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	
Het 20-jarig bestaan van "Nederland-USSR".	21
De Provincientocht.	22
Stertocht Nederlandse Vrouwenbeweging.	24
IV. <u>Andere groeperingen</u>	
Fusieplannen PSJW, SJ en "Politeia".	25
Vietnam-acties.	26
Internationaal Vietnam-Tribunaal.	30
<u>Agenda</u>	34

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

De conferentie van Karlovy Vary

Op 24, 25 en 26 april vergaderden te Karlovy Vary (het vroegere Karlsbad) in Tsjechoslowakije, de leiders van vierentwintig Oost- en Westeuropese communistische partijen over het thema "Europese veiligheid". De aan deze conferentie deelnemende CP-en waren die van België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, West-Duitsland, Oost-Duitsland, West-Berlijn, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Britannië, Hongarije, Ierland, Noord-Ierland, Italië, Luxemburg, Oostenrijk, Polen, Portugal, San Marino, de Sowjet-Unie, Spanje, Tsjechoslowakije en Zwitserland. De Zweedse CP had een waarnemer afgevaardigd.

Zes partijen ontbraken op het appèl: de Albanese Arbeiderspartij en de CPN - door Novotny in zijn openingsrede in één adem genoemd! - "hadden de uitnodiging voor de conferentie niet aanvaard". Vier andere, die van Noorwegen, IJsland en - belangrijker - die van Joegoslavië en Roemenië waren "niet aanwezig", hoewel met deze, volgens Novotny, tevoren wel verschillende besprekingen waren gevoerd.

De conferentie was een matig succes. Het grote belang van Moskou bij "dit historisch gebeuren" (samenvallend met de belangen van Pankow, Warschau en tot op zekere hoogte ook van Praag) was het, dat een bindende overeenstemming zou worden bereikt over de ten aanzien van de Duitse kwestie te volgen politiek. Dat op dit punt echter de meningsverschillen tussen de Warschaupact-landen zelf een frustrerend effect zouden hebben, stond reeds van tevoren vast.*) Toen de Roemenen op het allerlaatste ogenblik besloten niet aan de conferentie deel te nemen en uit besprekingen met de Hongaren en Bulgaren gebleken was dat zij zich het recht bleven voorbehouden hun relaties met Bonn in een zekere vrijheid te regelen, waren de laatste illusies die de Russen wat dit betrof mogelijk nog koesterden, wel vervlogen. (Wellicht was het ook hieruit te verklaren, dat de besprekingen een dag eerder eindigden dan voorzien was.)

Slaagde Moskou er evenwel niet in via deze conferentie een uitweg te vinden uit de impasse waarin de blokpolitiek ten aanzien van de

*) Zie hiervoor ook: MO no. 4, 1967, "Problemen in Oost-Europa".

Duitse kwestie was vastgelopen, een ander aspect van de conferentie moest toch wel enige reden tot voldoening geven. Opnieuw was het immers mogelijk gebleken een vrij groot aantal belangrijke CP-en ter bespreking van gemeenschappelijke problemen rond de conferentietafel te krijgen, waarbij het meest interessante punt wel was, dat de regionale introvertie van het Westeuropese communisme werd doorbroken en de campagnes in Oost en West voor de oplossing van het veiligheidsvraagstuk (eliminatie van de Amerikaanse invloed, algemene aanvaarding van de Duitse status quo en liquidatie van de NAVO overeenkomstig de veronderstelde mogelijkheden daartoe in 1969) op elkaar werden aangesloten. Karlovy Vary was een demonstratie van eenheid "in verscheidenheid" weliswaar, maar toch van eenheid.

In zoverre was de conferentie echter tegelijkertijd een bedenkelijk verschijnsel. Voor het eerst sinds 1960 werd de politiek van de Westeuropese CP-en op een aantal belangrijke punten formeel gekoppeld aan de blokpolitiek in een ideologisch kader waarvan verschillende van deze CP-en in een jarenlang proces van emancipatie geleidelijk aan vervreemd waren. Hoewel zij nalieten expliciet te refereren naar dit kader, dat met name door Brezjnev, Ulbricht en Gomoelka werd opgesteld, zou hen toch - en niet ten onrechte - thuis het verwijt kunnen treffen, dat zij te Karlovy Vary te weinig hun "eigen karakter" toonden.

Dat Brezjnev, met nog altijd de algemene conferentie van communistische partijen voor ogen, dit succes welbewust incasseerde, bleek wel uit zijn opmerking dat de conferentie van Karlovy Vary het beste antwoord was op de bewering van de reactie, dat de communistische beweging door de molm van het nationalisme was aangetast.

Hij deed overigens in de verte denken aan een andere Europadwinger, Metternich, die in een ander stuk geschiedenis, op een conferentie van de Heilige Alliantie in hetzelfde Karlsbad (1819) eveneens de problemen van Duitsland en het gevaar van een opkomend nationalisme aan de orde stelde in een context van Europese veiligheid.....

De geschiedenis van de conferentie

In Karlovy Vary kwamen twee ontwikkelingslijnen in het Europese communisme samen. De eerste lijn was die van de regionale conferenties van de Westeuropese CP-en, waarvan de laatste twee gehouden waren in Brussel (juni 1965) en Wenen (mei 1966). De andere lijn was die van de

ontwikkeling van de Warschaupact-politiek met betrekking tot het probleem Europa, culminerend in de conferentie van het Politiek Consultatieve Comité van het Pact, in juli vorig jaar te Boekarest gehouden. Het feitelijke effect van de conferentie van Karlovy Vary was echter dat de deelnemende Westeuropese CP-en praktisch bij de besluiten van het Politiek Consultatieve Comité betrokken werden en zelf teleurstellend weinig inbrachten.

Destijds, in 1965 wekte het enige verwondering, dat het initiatief tot de conferentie van de Westeuropese CP-en te Brussel niet was uitgegaan van de Italianen, die er twee jaar lang voor gepleit hadden, maar juist van de Fransen die zich er al die tijd het heftigst tegen hadden verzet. Was dit merkwaardige Franse initiatief een onvriendelijkheid jegens de Italiaanse rivalen, een slag in de strijd om de ereplaats onder de Europese communistische partijen, het had even stellig ook te maken met een bijzondere verstandhouding tussen de CPSU en de PCF (waaruit men zou kunnen concluderen dat Moskou aan de PCF en niet aan de PCI het morele leiderschap over de Westeuropese CP-en gunde - hetgeen niet onlogisch zou zijn gezien bepaalde tumultueuze ontwikkelingen in de Italiaanse partij).

Op deze bladzijden werd daarom destijds de gedachte geopperd, dat Moskou mogelijk zelf een suggestie had gedaan tot het houden van de "regionale" conferentie van Brussel, maar hoe dan ook wenste te vermijden, dat deze gezien zou kunnen worden in de lijn van de ideeën van Togliatti. Deze voormalige Italiaanse partijleider had immers in zijn befaamde Memorandum van Jalta al te zeer de nadruk gelegd op het eigen van de regionale problematiek van "Westeuropa", "het socialistische blok" etc. en de doelmatigheid en wenselijkheid van andere dan zuiver regionale conferenties in twijfel getrokken - dit in tegenstelling tot Chroestsjow en Brezjnew die er voornamelijk in geïnteresseerd waren dat elke regionale conferentie ook een meer algemene strekking zou hebben en aldus zou bijdragen tot een nieuwe eenwording van de communistische beweging.

Deze veronderstelling bleek in zoverre juist te zijn, dat alweer de Fransen - in het verleden tegenstanders van regionale conferenties - aan het eind van de conferentie van de Westeuropese partijen in Wenen (1966) het voorstel deden, op basis van de daar bereikte overeenstemming te komen tot een gezamenlijke conferentie van Oost- en Westeuropese CP-en.

Het was dit voorstel, in Wenen aanvaard, dat rechtstreeks naar Karlovy Vary leidde. In de herfst nam Waldeck Rochet contact op met Gomoelka, waaruit een gezamenlijk initiatief tot het houden van zulk een conferentie resulteerde. Vooral nadat Brezjnew in deze maanden vergeefs gepoogd had voldoende stemmen te winnen voor een algemeen communistisch concilie, nam de belangstelling voor het Pools-Franse plan snel toe. Na inleidende besprekingen in december, vond reeds in februari 1967 een voorbereidingsconferentie plaats in Warschau, waar in overeenstemming met de overheersende interesse van de Warschaupact-landen in het probleem van de Europese veiligheid, dit punt op de agenda werd geplaatst. In feite werd daarmee het Westeuropese initiatief dienstbaar gemaakt aan de blokpolitiek.

Intussen nam deze snelle aanloop tot de conferentie niet weg, dat er tussen een aantal daarbij betrokken partijen ernstige tegenstellingen bleven bestaan over de betekenis en het doel ervan.

Er werd in de eerste maanden van dit jaar tussen de CP-en druk gereisd. De CPN liet weten geen interesse te hebben. Belangrijker was echter dat de Joegoslaven en de Roemenen een afwijzend standpunt bleken te willen innemen. Van verschillende zijden - onder meer van de kant van de Italianen - werden ernstige pogingen in het werk gesteld hen daarvan af te brengen. Anderzijds vreesden de Fransen en meer nog de Italianen dat de conferentie mogelijk nadeel zou berokkenen aan hun eigen politiek, gericht op een betere verstandhouding met andere politieke, maatschappelijke en godsdienstige groeperingen in eigen land, zodat zij zich op dit punt vooraf bij hun gesprekspartners veilig moesten stellen. De Oostduitse partijleider Ulbricht liet er geen twijfel over bestaan dat hij zou trachten de conferentie uit te buiten voor de realisering van Oostduitse belangen. (Dat hij als de voornaamste belanghebbende poseerde was voor de Roemenen een emotionele reden te meer zich afzijdig te houden.) Sommige partijen vreesden voorts, dat Brezjnew in Karlovy Vary de gelegenheid te baat zou nemen de kwestie van de communistische wereldconferentie opnieuw te pousseren of de kwestie China te doen bespreken.

Zo trachtten verschillende deelnemers vooraf voor hun eigen inzichten en wensen gehoor te vinden of ongewenste complicaties te voorkomen.

De Joegoslaven hadden, zoals gezegd, duidelijke bezwaren tegen

de conferentie, waarbij de recente verslechtering van de relaties tussen Moskou en Belgrado ongetwijfeld mede van invloed was. Zij motiveerden hun weigering tot deelname in een uitvoerig document, dat door een speciale afgezant in Praag bij de redactiecommissie werd afgegeven en toegelicht en in verkorte vorm ook in Karlovy Vary behandeld werd. Zakelijk kwamen hun argumenten hierop neer - althans voorzover tot nu toe bekend - dat (1) het probleem van de Europese veiligheid in de eerste plaats een kwestie was die op regeringsniveau aan de orde diende te komen, (2) het gezamenlijk beraad van Oost- en Westeuropese CP-en over dit probleem een ernstig beletsel zou kunnen vormen voor de doorwerking van de communistische ideeën in het Westen en het gesprek hierover tussen de Westeuropese CP-en en andere geïnteresseerde groeperingen zou bemoeilijken en (3) de conferentie de scheidslijn tussen Oost- en West-Europa onnodig zou accentueren.

Het waren overwegingen die ter vergadering ook in de discussiebijdragen van sommige andere CP-en naar voren werden gebracht. De argumenten van de Joëgoslaven leken derhalve per stuk minder belangrijk dan de principiële overwegingen die er achter schuil gingen, namelijk (1) dat het gevaar groot was, dat Moskou, door een groot aantal CP-en samen te trekken, weer in een meer leidinggevende positie zou worden hersteld en (2) dat het probleem van de Europese veiligheid diende te worden opgelost in een andere atmosfeer dan door de recente manoeuvres en verklaringen van vooral Moskou, Pankow en Warschau ontstaan was en waarin de haatgevoelens jegens de imperialistische Verenigde Staten en vooral jegens West-Duitsland waren gaan overheersen.

Het Roemeense bezwaar tegen Karlovy Vary ging voor een goed deel in dezelfde richting, waarbij kwam, dat de Roemenen een eventuele deelname aan de conferentie afhankelijk stelden van de toezegging vooraf, dat geen besluiten zouden worden genomen die hun vrijheid van handelen tegenover het Westen zouden inperken. Zo zouden zij hebben geëist, dat de conferentie inderdaad alleen het punt van de Europese veiligheid zou behandelen, dat de politiek van geen enkele partij ter discussie zou worden gesteld en dat geen bindende, programmatische verklaringen zouden worden aangenomen.

Toen op deze of wellicht nog andere punten geen voldoende garanties bleken te worden geboden en de ter conferentie meest invloedrijke partijen niet van zins bleken hun starre en ongenueanceerde opvattingen ten aanzien van West-Duitsland te modificeren, lieten de

Roemenen het na lang aarzelen, één of twee dagen voor de conferentie begon, afweten.

Het meest belangwekkende deel van de conferentie, dat zich echter praktisch aan waarneming van buitenaf onttrok, n.l. de voorbereiding, was daarmee voorbij.

Europese veiligheid in een communistisch perspectief

De discussiebijdragen van de woordvoerders der deelnemende partijen waren, voorzover deze althans werden gepubliceerd, in hoge mate oninteressant. In grote lijnen waren de delegaties het met elkaar eens, zij het, dat er accentverschillen te beluisteren vielen. Geen der deelnemers waagde het, ver van het eigenlijke onderwerp af te dwalen. In dor en stereotiep partij-jargon werd het gehele complexe probleem van de Oost-West verhoudingen tot voor partij-analyses vatbare proporties teruggebracht, waarmee de starheid van de communisten in politiek-denken nog weer eens duidelijk gedemonstreerd werd.

De redevoering van Brezjnev was echter niettemin in zoverre interessant als daarin het communistische perspectief werd geschetst waarin hij de kwestie van de Europese veiligheid projecteerde.

De Russische partijleider stelde vast, dat de vrede en veiligheid in Europa niet uitsluitend een zaak was die de regeringen aanging, maar vooral een belang was van de brede massa van het volk, van de werkende klasse en alle progressieve krachten. Immers de strijd voor de vrede en de veiligheid in dit werelddeel vormde een onderdeel van de algemene strijd in de wereld tegen het imperialisme, voor vrede, nationale onafhankelijkheid en sociale vooruitgang.

Het internationale kapitalisme was innerlijk verzwakt, al toonde het in Europa nog eenmaal zijn kracht door zich vrij te vechten van de Amerikaanse overheersing. Dit was dan ook de beste gelegenheid voor de Europese arbeidersbeweging om de strijd aan te binden voor de vrede en de veiligheid in Europa, tegen alle misdadige bedoelingen van het kapitalisme in. De strijd voor de Europese veiligheid vormde derhalve een onderdeel van de klassenstrijd in het perspectief van de strijd voor een socialistische wereldorde.

Het probleem van de Europese veiligheid is niet eenvoudig een probleem van buitenlandse politiek, maar ook een uiterst belangrijk sociaal probleem.

De strijd voor de vrede is altijd in harmonie met de strijd voor het socialisme. Als het waar is, dat de strijd voor

de vrede de strijd voor het socialisme begunstigt, dan is het evenzeer waar, dat de strijd tegen het imperialisme en de reactie en voor democratie en sociale vooruitgang een belangrijke voorwaarde is voor de vestiging van de vrede en de internationale veiligheid.

Wij zijn ervan overtuigd, aldus Brezjnew, dat de arbeidersklasse en de volkeren van West-Europa vroeg of laat de weg van het socialisme zullen opgaan. En wij, communisten, zullen alles doen wat in ons vermogen ligt om de gunstige voorwaarden voor dit socialisme te scheppen.

Het waren, hoe vreemd het wellicht moge klinken, voor de meeste Westeuropese CP-en gevaarlijke formuleringen. Niet omdat zij ze niet zouden kunnen onderschrijven (zo algemeen waren ze wel), maar omdat zij zelf sinds lang het probleem van de Europese veiligheid vanwege hun belang bij een betere verstandhouding met de "linkse en progressieve krachten" in het eigen land vooral pragmatisch hadden aangepakt en er daarbij wijselijk van hadden afgezien de kwestie ook ideologisch scherp te stellen.

In de verklaring die de conferentie na afloop uitgaf, bleven deze ideologische overwegingen dan ook achterwege. Ze werd er daarmee niet eerlijker en stellig niet interessanter op:

De Verklaring: Voor Vrede en Veiligheid in Europa*)

Wij, de vertegenwoordigers van de communistische en arbeiderspartijen van Europa vergaderd in Karlovy Vary, ons bewust van de verantwoordelijkheid die wij voor de toekomst van onze volkeren en voor de zaak van de internationale arbeidersklasse dragen, beschouwen het behoud van de vrede als het belangrijkste vraagstuk voor alle volkeren van ons werelddeel.

De ervaringen van de laatste jaren hebben de juistheid van het standpunt der communisten bevestigd, dat de wereldoorlog niet onvermijdelijk is. De krachten die haar kunnen verhinderen zijn aanzienlijk sterker geworden. Tegelijkertijd echter is de agressiviteit van het Amerikaanse imperialisme eveneens toegenomen. Dit blijkt het duidelijkst uit de barbaarse interventie-oorlog tegen het volk van Vietnam, waardoor de wereldvrede ernstig in gevaar wordt gebracht. In deze situatie is de strijd tegen de krachten van het imperialisme in Europa van des te groter belang.

Europa is, na twee wereldoorlogen, nog steeds een gevoelig gebied, waar de voornaamste krachten van het imperialistische kamp en de krachten van de socialistische gemeenschap tegenover elkaar zijn komen te staan. Een eventueel gewapend conflict hier zou licht tot een totale nucleaire oorlog kunnen leiden. Dit is het gevaar dat de Europese volkeren bedreigt, hun sociale en economische vooruitgang remt, hun internationale betrekkingen vergiftigt en in de bewapeningswedloop tot een ontzaglijke verspilling van materiële middelen leidt.

Na de tweede wereldoorlog hebben de imperialistische landen, aangevoerd door de Verenigde Staten, het NAVO-verdrag gesloten, dat zich

*) Korte samenvatting van de verklaring van Karlovy Vary.

tegen de socialistische landen en tegen de democratische bewegingen in de kapitalistische landen richt. Dit heeft geleid tot een splitsing van Europa in twee tegenover elkaar staande militaire blokken, met (in het NAVO-blok) de revanchistische Bondsrepubliek als een vooruitgeschoven anti-communistisch bolwerk en het voornaamste steunpunt van de Amerikaanse wereldstrategie in Europa.

Echter..... Het NAVO-bondgenootschap maakt thans een periode van openlijke crisis door. In de Europese kapitalistische landen versterken zich de tendenzen tot bevrijding van de politieke en militaire bevoogding door de Verenigde Staten. Tegelijkertijd groeit de bezorgdheid over de toenemende penetratie van het Amerikaanse kapitaal. Ook de tegenstellingen tussen de nationale belangen van een aantal West-europese landen en de expansiezucht van de Bondsrepubliek met haar streven naar een overheersende positie binnen de NAVO, de EEG en Euratom, hebben zich verscherpt.

Daarnaast vinden in de openbare mening in Europa diepgaande veranderingen plaats. Steeds meer groeit de overtuiging, dat de imperialistische politiek van een verdeeld Europa onvruchtbaar en gevaarlijk is. Tussen kapitalistische en socialistische landen is de economische en culturele samenwerking verbeterd en is op verschillende niveaus een nuttige gedachtenwisseling op gang gekomen over vraagstukken die de Europese veiligheid raken. Nieuwe en positieve tendenzen zijn aanwijsbaar in de socialistische en sociaal-democratische beweging, in kringen van gelovigen, in de vakbeweging en andere democratische organisaties in verschillende kapitalistische landen, ten gunste van internationale ontspanning en samenwerking met de communisten.

De constructieve voorstellen met betrekking tot de veiligheid en de vreedzame samenwerking in Europa, neergelegd in de Verklaring van Boekarest van de lidstaten van het Warschaupact (juli 1966) alsmede de voorstellen van communistische partijen uit kapitalistische landen neergelegd in een reeks besluiten en verklaringen, vormen een realistische grondslag voor de versterking van de vrede en de veiligheid in Europa.

Gezien dit alles, leggen de communistische en arbeiderspartijen van Europa thans aan de publieke opinie en aan allen die erin geïnteresseerd zijn, een actieprogram ter discussie voor, teneinde te komen tot een systeem van collectieve veiligheid dat gegrond is op de principes van vreedzame coëxistentie van staten met een verschillend maatschappelijk stelsel.

Dit vereist in de eerste plaats, dat de thans bestaande toestand in Europa door alle Europese landen aanvaard wordt, hetgeen betekent (1) de erkenning van de huidige Europese grenzen, met name van de Oder- en Neisse-grenzen, (2) de erkenning van het bestaan van twee soevereine Duitse staten, hetgeen onder meer inhoudt dat de Bondsrepubliek haar aanmatiging van geheel Duitsland te vertegenwoordigen opgeeft, (3) uitsluiting van de Bondsrepubliek van het recht kernwapens te bezitten, en (4) de nietigverklaring "ab initio" van het dictaat van München.

Voorts zal het noodzakelijk zijn dat de volgende doeleinden worden verwezenlijkt:

1. een verdrag tussen alle Europese staten waarbij zij afzien van het dreigen met of gebruiken van geweld in hun onderlinge betrekkingen;
2. normalisering van de betrekkingen tussen alle Europese staten, inclusief de Bondsrepubliek en West-Berlijn, en de DDR;
3. een consequente ontwikkeling van de democratie in de Bondsrepubliek (onder meer inhoudende een verbod van neo-nazistische organisaties

- en een legalisering van de communistische partij);
4. een verdrag tegen de verdere verspreiding van kernwapens;
 5. opheffing van de kunstmatige barrières in de economische betrekkingen tussen de socialistische en de kapitalistische landen en
 6. een progressieve ontwapening van Europa.

De communistische en arbeiderspartijen van Europa spreken zich uit voor een gelijktijdige ontbinding van de NAVO (1969!) en het Warschaupact en voor een conferentie van alle Europese staten, gewijd aan de problemen van de veiligheid en de vreedzame samenwerking in Europa.

Elke communistische partij is onder de specifieke voorwaarden waaronder zij te strijden heeft, verantwoordelijk tegenover de arbeidersklasse van het eigen land. Tegelijkertijd echter is elk van deze partijen zich van haar internationale verantwoordelijkheid bewust. Dit besef van verantwoordelijkheid gebiedt ons, de communistische partijen van Europa, onze krachten voor de oplossing van de gegeven problemen te verenigen.

Vanuit dit verantwoordelijkheidsbesef doen wij echter ook een beroep op de arbeidersklasse, de boeren en de middengroepen van Europa, op de socialistische en sociaaldemocratische partijen, op de vakbonden, op alle christelijke kringen, op de Europese intelligentsia, op de jonge generatie, de vrouwen en alle vredelievende krachten om samen te gaan werken ter bereiking van ons gemeenschappelijke doel: de vrede en veiligheid in Europa.

De Europese volkeren zijn in staat, zelf over de problemen van de vrede en de veiligheid van hun continent te beslissen.

Dat zij het lot van Europa in eigen handen nemen!

Besluit

Terugblikkend op de conferentie zou men kunnen concluderen, dat Karlovy Vary een belangrijke steun betekende voor de politieke opvattingen van vooral Moskou, Pankow en Warschau terzake van de Europese problematiek. Vooral Ulbricht mocht tevreden zijn. Hij had - voorlopig althans - een belangrijke overwinning behaald op de Roemenen en Joegoslaven met hun meer gematigde en genuanceerde concepties met betrekking tot de normalisering van de Europese verhoudingen, en voor een uitgebreid forum ongeremd zijn gramschap over Bonn kunnen uitstorten.

Brezjnev mocht in zoverre tevreden zijn, dat hij de belangrijkste Oost- en Westeuropese partijen weer in één huis had weten te verzamelen en de Westerse CP-en zijn politieke boodschap ter verdere verspreiding had kunnen inscherpen.

De afwezigheid van de Roemenen en Joegoslaven wierp echter niettemin een sombere schaduw over de conferentie. Wellicht was de Sowjet-

leider onder indruk daarvan, toen hij na afloop van de slotvergadering, al bijna bij de deur van de conferentiezaal, nog moest worden teruggeroepen voor het zingen van de Internationale...

De andere afwezigen werden ter conferentie en ook daarna niet al te hard gevallen. In bilaterale contacten kon immers nog alles worden goedge maakt...

Maar de Europese CP-en waren na Karlovy Vary niet helemaal dezelfde meer.

H O O F D S T U K I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ NEDERLAND

1 mei

Voor de CPN stond de eerste mei van dit jaar in het teken van de solidariteit (met het Vietnamese Bevrijdingsfront, met de Communistische Partij van Indonesië, met het Griekse volk) en van het verzet ("tegen oorlog, fascisme en werkloosheid"). Voor plm. 800 toehoorders bekleemtoonde Marcus Bakker, in de congreshal van de Amsterdamse RAI, de noodzaak voor de arbeiders geen genoegen te nemen met de "plannen van de ondernemers om terwille van hoge dividenden en winsten de lonen te drukken". Honend sprak Bakker over de "vrijrij van de PvdA met D'66", die hij een "vrijrij met rechts" noemde. De "opstand in de CPN" ter sprake brengend, riep Bakker uit dat er inderdaad van een opstand sprake was, namelijk een opstand van de CPN tegen de uitbuiting door de ondernemers. Tegen hen die de "laster" rond Paul de Groot uitgestrooid hadden, liet Bakker de waarschuwing horen dat "wie aan Paul de Groot komt, aan de communistische partij van Nederland (komt)".

Ook in Den Haag, Rotterdam, Apeldoorn, Enschede, Zaandam, Arnhem en Emmen belegde de CPN 1 mei-bijeenkomsten, waar volgens "De Waarheid" tal van nieuwe leden werden ingeschreven.

Comité "Hulp aan Vietnam"

De door Marcus Bakker tijdens zijn 1 mei-rede genoemde "daadwerkelijke hulp aan de Vietnamezen" bestaat uit het inzamelen door het Comité "Hulp aan Vietnam" van gelden, die besteed zullen worden in overleg met het Nationale Bevrijdingsfront (Vietcong) van Zuid-Vietnam. Dit comité, eind maart opgericht door "een aantal mensen uit verschillende delen van het land" (overigens allen CPN-leden), zal uitsluitend een financiële actie voeren en wil geen verdere politieke activiteiten ontplooiën. In de RAI kon de voorzitter van het district Amsterdam, Wim van het Schip, mededelen, dat het comité per 1 mei j. 19000,- bijeen had gebracht. De reden waarom men dit, toch geheel communistische comité niet uitdrukkelijk als zodanig presenteert, moet vermoedelijk gezocht worden in de overweging dat men op deze wijze meer geld bijeen krijgt. Anderzijds wil men zich wel graag

als CPN op de borst slaan, zoals Van het Schip in de CPN-radio-uitzending op 5 mei deed, toen hij trots vertelde dat "de Communistische Partij" 19000,- had ingezameld "voor Vietnam".

Dat de CPN "Vietnam" als haar privé-terrein beschouwt, bleek uit de wijze waarop zij reageerde op de grote Vietnamdemonstratie van Piet Nak c.s. op 20 mei (zie ook hoofdstuk IV). Reeds eind april sprak "De Waarheid" over een "zogenaamd nieuw Comité Vietnam", terwijl het blad aan de vooravond van de demonstratie stelde, dat "zij die het voorstellen alsof het in Vietnam alleen om de bombardementen draait" (één van de twee leuzen van de demonstratie luidde: "Stop de bombardementen"), "willens en wetens het recht op vrijheid en zelfbeschikking van het Vietnamese volk negeren". Het feit dat de demonstratie niet tegen de Amerikaanse politiek was gericht, vond "De Waarheid" ongeveer hetzelfde als "wanneer men tijdens de oorlog in Nederland voor de vrede zou zijn gaan opkomen zonder de Duitse bezetters te bestrijden!" Wie doeltreffend voor de vrede wilde opkomen, diende volgens "De Waarheid" de inzameling van het Comité "Hulp aan Vietnam" te steunen. Langs de route van de demonstratie waren biljetten aangeplakt, die eveneens tot steun aan het Comité "Hulp aan Vietnam" opriepen.

Als om te beklemtonen, dat de communistische hulp aan het Zuidvietnamese Bevrijdingsfront effect sorteert - zulks in tegenstelling tot demonstraties à la Piet Nak - publiceerde "De Waarheid" eind mei op haar voorpagina een brief van het "Jongerenverbond voor de Bevrijding van Zuid-Vietnam". In deze brief, gericht aan het ANJV (zie ook hoofdstuk III) en gedateerd 20 april 1967, wordt het ANJV bedankt voor "het materiaal" (schrijfmachines, verbandmiddelen) dat uit Nederland naar Vietnam gestuurd werd. Doordat "De Waarheid" de gehele brief publiceerde, bleek overigens dat deze dank ook het "Jongerencomité Vrede en Zelfbeschikking voor Vietnam" gold, waarin ook vele niet-communistische organisaties zijn vertegenwoordigd.

De putsch in Griekenland

De "solidariteit met de vervolgte democraten in Griekenland", waartoe Marcus Bakker in zijn 1 mei-rede had opgeroepen, manifesteerde zich in "De Waarheid" en in de Tweede Kamer. Op 28 april stelde hoofdredacteur Joop Wolf in het partijdagblad, dat de "onverhulde fascis-

tische machtsgreep" van de generaals geen binnenlandse aangelegenheid van Griekenland was, maar een zaak die alle democraten, waar ook ter wereld, aanging. Daarom diende, naar Wolffs mening, de Nederlandse regering, die in alle EEG-organen zitting heeft, ervoor te zorgen dat de EEG alle verbindingen met dit regiem zou verbreken.

Naar aanleiding van de NAVO-conferentie begin mei in Parijs bracht "De Waarheid" als haar mening naar voren, dat het feit dat aan deze conferentie Griekse generaals deelnamen, moet worden uitgelegd als openlijke morele steun aan de putsch. "Daarom", aldus dit commentaar, "staan de gebeurtenissen in Griekenland niet op zichzelf, maar zijn zij de uitdrukking van een bredere aanval op wat er in de NAVO-landen nog aan democratie is". Om deze reden zag "De Waarheid" de gebeurtenissen in Griekenland als een waarschuwing om waakzaam te zijn en zich teweer te stellen "tegen ondermijning van de democratie in ons eigen land" (zie ook: Het ontslag van burgemeester Van Hall).

Tijdens het debat over de Griekse gebeurtenissen in de Tweede Kamer verlangde CPN-woordvoeder Hoekstra van de Nederlandse regering, dat zij vrijlating van alle politieke gevangenen in Griekenland zou eisen en dat zij in de internationale organisaties zou aandringen op boycot en isolering van het huidige Griekse regiem. Ook Hoekstra trok uit de situatie in Griekenland de conclusie, dat het "meer dan ooit noodzakelijk is, de eigen democratische rechten te verdedigen". Volgens hem waren de gebeurtenissen in Amsterdam er het bewijs van, dat "ook hier rechtse elementen stelselmatig pogen de democratie te ondermijnen".

Het ontslag van burgemeester Van Hall

Het ontslag dat de burgemeester van Amsterdam op 9 mei werd aangezegd, heeft niet nagelaten de CPN in heftige beroering te brengen. De CPN, sinds de woelige junidagen van vorig jaar angstvallig Van Hall-getrouw en tegen wanordelijkheden en provocaties, vreest dat met het verdwijnen van burgemeester Van Hall het gehele politieke bestel in Amsterdam op de helling gezet zal worden. In deze gedachten-gang zou de CPN-wethouder Verheij dan wel eens uit de boot kunnen vallen.

In felle commentaren reageerde "De Waarheid" op de "inmenging vanuit Den Haag" in de aangelegenheden van "democratisch Amsterdam". Deze inmenging is volgens het blad niet nieuw: het ziet een "duidelijke

lijn van het doorzetten van 'het huwelijk' (met alle provocaties daaraan verbonden) via de juni-dagen van vorig jaar, naar het moment waarop burgemeester Van Hall met het willens en wetens negeren van het hele gemeentebestuur door de regering aan de dijk wordt gezet".

De "duistere achtergronden" van wat "De Waarheid" een "ingreep tegen de democratie" noemt, belicht het blad door te stellen dat uiterst rechtse krachten hier "zogenaamd linkse handlangers" de straat op hebben gestuurd, om via rellen, provocaties e.d. "inmenging van buitenaf" uit te lokken. "Nog nooit", schreef hoofdredacteur Joop Wolff, "heeft de reactie pogingen gedaan om de democratie aan te tasten onder het voorwendsel van het 'herstellen van de orde', zonder de hulp en bijstand van elementen, die de orde eerst aantasten om de gewenste gang van zaken te bevorderen". In dit verband noemde De Wolff in één adem "De Telegraaf" en het lid van de Eerste Kamer voor de PSP, O.Boetes, "die zich gespecialiseerd heeft in het houden van zogenaamde Vietnamdemonstraties die onmiddellijk ontaardden in een rel".

Aan deze gehele redenering ligt de gedachte ten grondslag, dat het de "uiterst rechtse" regering-De Jong er om te doen is, afbreuk te doen aan de invloed van het "rode Amsterdam", waarvan de gemeenteraad "in overgrote meerderheid scherp tegenover de huidige regering staat". Dat de "reactie" het daarbij in de eerste plaats op de CPN, de voorhoede van de arbeidersklasse, gemunt heeft, en met name op de wethouderszetel van Verheij, staat voor de CPN en haar woordvoerders (zo o.m. de fractievoorzitter in de Amsterdamse gemeenteraad Wim van het Schip) als een paal boven water.

Financiële positie CPN

De CPN, die altijd al krap bij kas zit, bevindt zich momenteel in een financiële noodtoestand. Niet alleen heeft de verkiezingspropaganda 50.000 meer gekost dan was begroot, maar bovendien is de papierleverancier van "De Waarheid" niet langer bereid gebleken de schuld verder te laten oplopen en heeft hij, op straffe van stopzetten van de leverantie, betaling geëist. Als gevolg daarvan en mede ter aflossing van enkele andere direct opeisbare schulden, had de partij op korte termijn een bedrag van f 100.000 nodig. Door links en rechts bij partijinstellingen geld te lenen, hier en daar districts-kassen te ledigen en tientallen communisten te bewegen hun spaarpot

tijdelijk - al of niet tegen rentevergoeding - af te staan, was de partij er weliswaar op 2 mei in geslaagd een bedrag van f 40.000 bijeen te brengen, doch dit is niet voldoende om de nood geheel te lenigen.

Bovendien zien de partij en "De Waarheid" zich ook dit jaar weer gesteld voor hogere uitgaven (de posten "courantenpapier" en "berichtgeving ANP" bijv. vragen resp. f 15.000 en f 5.000 meer), terwijl de inkomsten - o.m. door het wegvallen van bepaalde bronnen - verminderen. Dit laatste is het directe gevolg van de autonomie-politiek, die geleid heeft tot opheffing van de VCU-Reisdienst (Vereniging voor Culturele Uitwisseling) van de Nederlandse Vredesraad (NVR) en tot verbreking van de relatie met de Reisdienst "Vernu" N.V. van de Vereniging Nederland-USSR. Ook de advertentieportefeuille van "De Waarheid" heeft te lijden van de autonome partijlijn; zo weigert de partijleiding bijvoorbeeld advertenties uit de DDR in "De Waarheid" op te nemen.

Al met al ziet de financiële toekomst van de CPN er weinig rooskleurig uit, er dreigt voor partij en "Waarheid" tezamen voor het lopende jaar een tekort te ontstaan van f 250.000.

Om uit haar financiële nood te geraken heeft de partij verschillende maatregelen genomen.

Teneinde de uitgaven te verminderen is besloten een aantal vrijgestelden, redactieleden van "De Waarheid" en personeelsleden van de drukkerij, te ontslaan.

Om de inkomsten te verhogen werd de abonnementsprijs van "De Waarheid", ingaande half april, met 6 cent per week verhoogd (hogere jaaropbrengst ongeveer f 65.000) en werd, in het kader van de lopende jaarlijkse financiële actie, een "honderdjes-actie" gelanceerd. Daarvan werd melding gemaakt in "De Waarheid" van 19 mei, waarin een oproep voor een "Extra gift voor de partij" verscheen en vermeld werd, dat de 34 ondertekenaars van de oproep elk f 100.- hadden gegeven. De lezers werden opgewekt hun voorbeeld te volgen. Uit de dagelijkse verantwoording in "De Waarheid" blijkt dat eind mei reeds f 30.000 bijeen was gebracht.

Ook wordt weer een krachtige poging ondernomen de gemiddelde contributie per lid op te voeren en wel van 45 cent tot 60 cent per week. De categorie 10 cents-leden (huisvrouwen en ouden van dagen)

wordt voorgehouden voortaan 25 cent te gaan betalen.

In het verleden werden vaak schulden, die lagere partijorganen aan de partij hadden, kwijtgescholden. Thans zijn echter de districtsbesturen aangemaand de nog niet betaalde brochures af te rekenen, terwijl ook de landelijk bestaande schuld van f 25.000 voor geleverde colportagekranten zo spoedig mogelijk voldaan moet worden. De "Waarheid"-agentschappen zijn onder druk gezet de abonnementsgelden stipt en correct af te rekenen en de communistische vertegenwoordigers in Provinciale Staten en Gemeenteraden zijn er met nadruk op gewezen, dat zij de door hen ontvangen presentiegelden aan de partij dienen af te dragen.

Opvallend is dat de CPN ondanks eigen financiële zorgen eind maart besloten heeft een geldactie te gaan voeren voor de Vietcong. Een ogenschijnlijk los van de partij staand "Comité Hulp aan Vietnam" poogt door middel van intekenlijsten en door de verkoop van "plakertjes" (een rood en blauw veld met in het midden een witte ster, bedrukt met de woorden: Hulp aan Vietnam), een bedrag van duizenden guldens bijeen te brengen. De CPN-districten moeten het ingezamelde geld overmaken aan de Landelijk-Penningmeester van de CPN, maar, zo werd gesteld: het geld is geheel voor het Bevrijdingsfront bestemd. In een enkel geval heeft een district een deel van het geld echter besteed voor het bekostigen van de 1 mei-viering.

Dat de CPN in de moeilijke financiële positie waarin zij zelf verkeert toch een actie voert voor (communistisch) Vietnam, duidt er waarschijnlijk op dat de CPN ervan uitgaat, dat de bijdragen voor deze actie voor een belangrijk deel gegeven zullen worden door andersdenkenden en derhalve niet ten koste van de bijdragen aan de partij zullen gaan.

Initiatieven van voormalige CPN-leden

De groep oud-leden van de CPN, die de vorige maand een solidariteitsbetuiging zond aan het secretariaat van de communistische conferentie te Karlovy Vary, heeft opnieuw enkele initiatieven ontpleoid. Begin mei j.l. verspreide zij in CPN-kringen de volledige tekst van het communiqué van deze conferentie ("De Waarheid" had zich beperkt tot een gedeeltelijke publicatie met de opmerking dat het stuk "geen nieuwe punten bevatte waarvoor niet reeds sinds jaren

door de CPN wordt opgetreden"). Dit communiqué werd verzonden met een begeleidend commentaar van de voormalige CPN-bestuurder Friedl Baruch, die zich voor deze gelegenheid bediende van het pseudoniem W. van Doorn. Als de CPN zich al jarenlang voor de in het communiqué gestelde punten heeft ingezet, zo betoogde Baruch, waarom besloot zij dan deze conferentie te boycotten en "bij voorbaat in bittere bewoordingen te veroordelen?". Hij achtte deze gang van zaken "schadelijk voor het aanzien van de partij". Baruch besloot zijn beschouwing met een pleidooi voor hervatting van de normale betrekkingen tussen de CPN en de andere Europese CP-en, op basis van het communiqué van Karlovy Vary.

Een van de meest op de voorgrond tredende figuren uit bovengenoemde groep oud-leden van de CPN is ongetwijfeld de huidige partijbestuurder van de PSP, dr. Ger Harmsen. Diens onlangs verschenen boek over het leven van Komintern-agent Daan Goulooze, heeft reeds veel stof doen opwaaien, niet in het minst in de CPN. "De Waarheid" schilderde op 26 mei j.l. Goulooze af als "een op zichzelf onbelangrijke figuur", wiens activiteiten zich voornamelijk afspeelden "in de schemer waarmee het werk van geheime diensten omhuld wordt". De CPN-krant noemde de door Harmsen verzamelde gegevens dan ook "oncontroleerbaar" en rij beschuldigde de auteur van "anti-communistische geschiedschrijving".

In zijn op zichzelf boeiend relaas wijdt Harmsen o.m. een beschouwing aan het, in overwegende mate door de huidige partijvoorzitter, Paul de Groot, bepaalde beleid van de CPN-leiding rondom de oorlogsjaren en het - naar zijn oordeel - hopeloos falen van dat beleid op enkele kritische ogenblikken. Het lijkt waarschijnlijk dat het vooral deze passage is, die "De Waarheid" bewoog tot de uitspraak dat het boek "een duidelijk onderdeel" is van "de burgerlijke en reactionaire campagne die tegen de CPN en haar autonome politiek wordt gevoerd".

Dat het inderdaad mede de opzet van Harmsen is om politieke invloed uit te oefenen binnen de CPN en - indien mogelijk - de politiek van de partijleiding om te buigen, blijkt uit een 17 pagina's tellend gestencild geschrift, dat deze PSP-bestuurder deze maand rondstuurde aan een aantal vooraanstaande CPN-leden. Harmsen geeft in dit geschrift een kritische beschouwing over de z.i. dubbele wending in de CPN-politiek sinds 1963, n.l. de verbreking van de solidariteit met de Sowjet-Unie en het loslaten van de revolutionaire

idee.

Verder schetst hij in korte trekken de vier opposities tegen het regiem-De Groot sedert 1945, t.w.: de "juli-oppositie" (1945), de "Bruggroep" (1957-1965), de "pro-Chinese oppositie" (1964-heden) en de recente oppositie van "Baruch, Hulst e.a.", die pro-Russische trekken heeft. Alle vier opposities hebben volgens Harmsen dit gemeen: zij vellen een vernietigend oordeel over "de ongekroonde koning van de CPN", Paul de Groot.

Hoe kon De Groot, ondanks deze niet geringe oppositie, zich tot op heden handhaven, zo vraagt Harmsen zich af. De beantwoording van deze vraag zoekt hij voornamelijk in het stalinistisch karakter van de Nederlandse CP, die een "verkwijning van een democratisch partijleven" en een "geestelijke steriliteit" (alleen het topkader denkt!) heeft veroorzaakt, waardoor de partij thans - na alle zuiveringen en schisma's - nog slechts bestaat uit "middelmattige, volgzaam mensen die in de stalinistische school van De Groot zijn opgegroeid en zich diens stijl hebben eigen gemaakt". Anders dan Baruch ziet Harmsen aan de breuk van de CPN met Moskou niet zozeer principiële, als wel opportunistische redenen ten grondslag liggen. "Er steekt eerder kleinzielige rancune achter dan een politieke visie". Toch hoopt Harmsen dat de "internationaal gezinde communisten in de CPN" kans zullen zien van hun partij "een Nederlandse, d.w.z. democratische organisatie te maken die op een eigen wijze zich solidair weet met de krachten van de vrede en het socialisme in de wereld".

De pro-Chinese oppositie in en rond de CPN

Het "Marxistisch-Leninistisch Centrum Nederland" (MLCN) heeft begin 1967 haar maandblad "De Rode Tribune" een moderner en aantrekkelijker aanzien gegeven. Teneinde de verkoop te bevorderen werd voorts het communistisch embleem (hamer en sikkel) van de voorpagina weggelaten. De redactie verhulde haar zakelijke beweegredenen met de bewering dat dit embleem bij "zeer veel geïnteresseerden" de indruk wekte dat "De Rode Tribune" één lijn trok met de politiek van de CPN-leiding en de Sowjet-Unie. En dat was een misverstand dat de redactie - hoewel volledig achter "de revolutionaire inhoud van dit symbool" staande - toch wel uit de weg móest ruimen!

De medio februari j.l. gehouden Kamerverkiezingen plaatsten de pro-Chinese oppositie voor de moeilijkheid zich uit te spreken over

een electorale keuze. De "Rode Vlag"-groep gaf de vage raad "zo links mogelijk" te stemmen. Het MLCN adviseerde zijn aanhang meer concreet om de stem uit te brengen op "de meest strijdbare lijsttrekkers van de CPN", aangezien dan "in veel gevallen" de invloed zou worden versterkt "van onze kameraden die in de partij (CPN) werken". Met nadruk werd daaraan echter toegevoegd dat dit advies in geen geval betekende dat "de strijd tegen de lijn van de groep-De Groot" zou verminderen.

Dit bleek ook wel uit de inhoud van het aprilnummer van "De Rode Tribune", waarin - verwijzend naar de CPN-maatregelen tegen "Vernu" en "Pegasus" werd gesteld:

"Men wordt geen marxist-leninist door de revisionisten in Moskou aan te vallen en tegelijk in eigen land de volstrekt revisionistische, parlementaire weg naar het socialisme te prediken".

In het uiterlijk keurig verzorgde, maar naar inhoud tamelijk onfrisseyde meinummer van "De Rode Tribune", werd deze kritiek op de CPN nog eens uitvoerig herhaald. De anonieme commentator toonde echter in zijn, overigens vlot geschreven, beschouwing een opmerkelijk gebrek aan werkelijk communistisch bewustzijn, hetgeen eens te meer een aanwijzing is voor het opportunistisch karakter van deze "marxistisch-leninistische" oppositiegroep. Enkele andere bijdragen in dit nummer, over het Oranjehuis en over het optreden van de Amsterdamse politie op 1 mei j.l., waarbij o.m. goedkeurend geschreven werd over het bezoedelen van het Nationaal Monument op de Dam, kunnen nauwelijks anders gekwalificeerd worden dan als schendlectuur.

Medio mei j.l. bracht het MLCN, in samenwerking met "Het Internationale Boek" (uitgeverij van de Belgische pro-Chinese CP) en met financiële steun van de Chinezen, het bekende "Rode Boekje" (citatien van Mao Tse Tung) in Nederlandse vertaling à f 1.95 op de markt. In tegenstelling echter tot de door uitgeverij Bruna verzorgde tekst ("Zwarte Beertjes"-reeks à f 2.-) werd deze MLCN-uitgave niet uit het Chinees, maar uit het Engels vertaald.

De "Rode Vlag"-groep hield zich de afgelopen maanden bezig met het opstellen van statuten en een beginselverklaring, teneinde zich als partij te gaan manifesteren. Naar verluidt hebben zich evenwel binnen de groep meningsverschillen voorgedaan, die geleid zouden hebben tot het uittreden van enkele minder star dogmatisch ingestelde

jongeren, o.w. Willem Oskam. Het blaadje "Rode Jéugd", dat sinds juni 1966 in gestencilde vorm zeven maal verscheën, zou als gevolg hiervan moeten worden opgeheven. Vermoedelijk zullen Oskam c.s. zich thans gaan aansluiten bij de Amsterdamse afdeling van het MLCN, met welke groepering zij al enige tijd - buiten medeweten van "Rode Vlag"-leider Bischof - contact onderhielden.

H O O F D S T U K I I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Het 20-jarig bestaan van "Nederland-USSR"

De Vereniging "Nederland-USSR" is, zij het geschokt door de jongste partijmaatregelen tegen haar reisbureau "Vernu", kennelijk overgegaan tot de orde van de dag en heeft zich thans gestort op de voorbereiding van de feestelijke herdenking van haar 20-jarig bestaan.

Men heeft blijkbaar besloten alle terughoudendheid nu maar te laten varen en de gevoeligheden van CPN-leider Paul de Groot niet langer te ontzien. In het mei-nummer van het verenigingsorgaan is tenminste een zakelijke mededeling opgenomen over de viering van het "jubileumjaar 1967". Kort en bondig wordt hierin gesproken over de plannen voor de viering van het eigen jubileum en van het 50-jarig bestaan van de Sowjet-Unie.

De Vereniging "Nederland-USSR" ziet anno 1967 terug op twintig jaren van wisselend succes.

Na de oprichting in juni 1947 heeft zij zich in de eerste jaren van haar bestaan vooral toegelegd op het vertonen van Russische films. Omstreeks 1953 - het jaar van de dood van Stalin - raakten de leden van de bijna 70 plaatselijke afdelingen (verspreid over het gehele land) echter langzamerhand uitgekeken op deze veelal verouderde Russische cultuurprodukten. In 1954 begon de Vereniging bovendien nadelige gevolgen te ondervinden van de Sowjet-Russische "vriendschapsoffensieven" in de richting van het Westen, in het kader waarvan de Russen zich begonnen toe te leggen op het vestigen van "open" culturele betrekkingen, buiten de bestaande vriendschapsverenigingen om. De leiding van de Vereniging "Nederland-USSR" kon de politieke lijn der Russen niet geheel begrijpen. Men achtte zich verwaarloosd en veronachtzaamd en de verstandhouding met de Russen had hieronder, vooral in de jaren 1955-1956, ernstig te lijden. De activiteiten van de vereniging liepen dan ook steeds verder terug en het ledental daalde snel.

Eind 1956 - begin 1957 ondervond "Nederland-USSR" vervolgens een dermate grote terugslag van de reacties in Nederland op het Russische ingrijpen in Hongarije, dat alle activiteiten praktisch een half jaar stil kwamen te liggen.

In 1958 pas leek men zich langzamerhand wat te gaan herstellen. In dat jaar werd in Moskou de Unie van Sowjet-verenigingen van vriendschap en culturele betrekkingen met het buitenland opgericht (een voortzetting van de WOKS) en de oprichting voorbereid van een Vereniging "USSR-Nederland". De leiding van "Nederland-USSR" in Amsterdam maakte zich al gereed een delegatie uit het bestuur der nieuwe Russische vereniging feestelijk in Nederland te ontvangen en te introduceren bij Nederlandse autoriteiten en culturele instellingen. De Nederlandse regering liet echter aan de Russische autoriteiten weten geen visa te kunnen verstrekken aan een delegatie, die op uitnodiging van een Nederlandse communistische mantelorganisatie ons land wenste te bezoeken.

Een en ander had tot gevolg, dat de oprichting van "USSR-Nederland" meer dan een half jaar werd uitgesteld. Toen zij uiteindelijk in juni 1959 haar beslag kreeg, was op de oprichtingsbijeenkomst in Moskou wel een vertegenwoordiger van de Nederlandse ambassade aanwezig, doch geen delegatie van de Vereniging "Nederland-USSR". De Nederlandse vriendschapsvereniging was niet uitgenodigd, hetgeen zij de Russen zeer kwalijk nam; 1959 werd voor haar een nieuw dieptepunt.

Het jaar 1960 bracht een wending - die aanvankelijk bijna onopgemerkt bleef. In dat jaar deden de Russen de Vereniging "Nederland-USSR" de suggestie in samenwerking met Intoerist toeristen-reizen naar de Sowjet-Unie te gaan organiseren. De aldus op bescheiden schaal begonnen "afdeling toerisme" van de Vereniging - de reizen werden aangeduid als "Vernu-vakantiereizen" - werd in 1964 ondergebracht in een apart pand en ontwikkelde zich sindsdien - vrij voorspoedig - tot een "normaal" reisbureau.

De activiteiten en het belang van Vernu zijn - zoals in het afgelopen jaar herhaaldelijk op deze bladzijden is betoogd - sindsdien verre uitgegroeid boven al wat de Vereniging "Nederland-USSR" vroeger zelf heeft gepresteerd.

De Provinciëntocht

De demonstratieve "Provinciëntocht", waartoe het 11e ANJV-congres in december 1966 het initiatief nam (zie MO-4-1967), heeft inmiddels op 13, 14 en 15 mei j.l. plaats gevonden.

Hoewel het voorbereidingscomité, bestaande uit leden van het Algemeen Nederlands Jeugd Verbond (ANJV), de Organisatie van Progressieve Studerende Jeugd (OPSJ) en de Studentenvereniging "Perikles", er op gerekend had, dat het aantal deelnemers uit de genoemde organisaties,

tezamen met leden van andere groeperingen, met name uit de Federatie van Jongerengroepen in de PvdA (FJG), tenminste 1000 zou bedragen, werd dit aantal bij lange na niet bereikt. Er bleken in het geheel een 450-tal, over het algemeen zeer jeugdige personen aan de tocht deel te nemen. Dit waren zonder uitzondering leden van communistische jeugdorganisaties, zodat van een algemene demonstratie, zoals die beoogd was, niet gesproken kon worden.

De tocht, die een demonstratie was tegen de Westduitse atoombewapening en de vestiging van het AFCENT-hoofdkwartier in Nederland onder de Duitse generaal Von Kielmansegg, startte in 9 verschillende Nederlandse steden, t.w. Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Alkmaar, Zaandam, Groningen, Drachten, Emmen en Meppel. De route voerde langs een groot aantal steden en dorpen naar Heerlen, terwijl onderweg in verschillende plaatsen werd overnacht.

De gebruikte voertuigen, 8 bussen en een 50-tal auto's, waren voorzien van plakaten met opschriften, gericht tegen de NAVO en de atoombewapening van Westduitsland,

In diverse, langs de route gelegen plaatsen werden korte toespraken gehouden en pamfletten uitgedeeld, gericht tegen "A-wapens in Duitse handen" en tegen Von Kielmansegg. Er werden zowel in de Nederlandse als in de Duitse taal gestelde pamfletten verspreid, de laatste ten behoeve van eventueel geïnteresseerde Duitse toeristen.

In Brunssum, waar het AFCENT-hoofdkwartier gevestigd is, werd een demonstratie gehouden, waaraan door circa 400 jongeren werd deelgenomen. Vervolgens werd via een luidsprekerauto de tekst van een door de demonstrerende jongeren aan Von Kielmansegg gerichte "open brief" voorgelezen, die o.a. luidde:

"Wij hebben tegen Uw aanwezigheid ernstige en oprechte bezwaren. Ons is bekend, dat U deel hebt uitgemaakt van het officierencorps van de Wehrmacht, de uitvoerster van de fascistische wurgaan slag op Europa enz."

De slotmeeting vond in Heerlen plaats, waar de deelnemers werden toegesproken door Roel Walraven, de voorzitter van het ANJV. Hij zei ondermeer: "Dit is een krachtig protest tegen de regering, die Von Kielmansegg op ons grondgebied toelaat en levensgevaarlijke atoomkoppen in ons land laat liggen. Een waarschuwing aan de bevolking, die wij willen alarmeren voor de Westduitse drang naar atoomwapens, de grootste bedreiging van onze veiligheid en onze toekomst."

Hierna werd de meeting besloten met de opwekking om rustig naar huis te gaan.

De gehele demonstratie had een ordelijk verloop en er deden zich geen incidenten voor. Van de zijde van het publiek was er slechts geringe belangstelling.

Stertocht Nederlandse Vrouwenbeweging

In het kader van de jaarlijkse stertocht trokken op 23 mei een kleine duizend leden van de (communistische) Nederlandse Vrouwenbeweging naar Zwolle. De NVB-voorzitster Heiltje de Vos-Krul hield hier haar traditionele toespraak, waarin zij vooral de nadruk legde op de solidariteit met de volkeren van Spanje, Griekenland en Vietnam en oprise tot voortzetting van de strijd tegen de atoombewapening van Westduitsland en tegen de NAVO-bevelhebber Von Kielmansegg. Voorts weidde zij uit over de werkloosheid, de hoge prijzen en te lage lonen en de trage woningbouw in ons land.

Er deed zich rond deze tocht - een ouderwetse partij-aangelegenheid - overigens niets vermeldenswaard voor.

H O O F D S T U K I V

ANDERE GROEPERINGEN

Fusieplannen van de PSJW, de SJ en "Politeia"

Na afloop van een eind februari in Den Haag gehouden algemene ledenvergadering van de Pacifistisch Socialistische Jongeren Werkgroepen (PSJW) werd een persbericht uitgegeven, waarin gewag werd gemaakt van plannen om te komen tot een fusie van verschillende socialistische jongerenorganisaties. Voornamelijk ging het daarbij om de PSJW, de Socialistische Jeugd van Nederland (SJ) en de democratisch socialistische studentenvereniging "Politeia".

De fusiegedachte was niet nieuw. Van 1963 tot 1965 bestond er een "Comité Jong Socialisten", waarvan behalve bedoelde organisaties ook nog andere deel uitmaakten. Deze poging tot samenwerking liep echter op niets uit. Elk der deelnemende organisaties had n.l. het vetorecht, waardoor acties, waarover geen eenstemmigheid bestond, eenvoudigweg niet konden worden uitgevoerd.

Na de opheffing van dit comité, poogden enige figuren in de SJ, de PSJW en "Politeia" opnieuw tot samenwerking te komen. Het resultaat ervan bleef beperkt tot een in het voorjaar van 1966 gezamenlijk uitgegeven "1 Mei"-blad. De initiatiefnemers zetten evenwel hun pogingen voort, die uiteindelijk resulteerden in het communiqué van eind februari 1967, gevolgd door het instellen van een onderhandelingscommissie.

Al spoedig bleek echter, dat de studentenvereniging "Politeia" eigenlijk niet wilde fusioneren en alleen maar voelde voor een federatief verband met de SJ en de PSJW. Deze vereniging was van mening dat de kans groot was dat, na een volledige fusie van de drie organisaties, een deel van de Politeia-leden zich zou afscheiden om een aparte studentenvereniging te vormen.

Er zat voor de SJ en de PSJW niets anders op dan deze bezwaren te erkennen. Bestuursvertegenwoordigers van beide laatste organisaties besloten daarop wel een fusie aan te gaan, waarna de aldus gevormde nieuwe organisatie tot een nauwe federatie met "Politeia" zou kunnen komen.

Alles leek in kannen en kruiken. Zo waren reeds de (voorlopige) statuten en het huishoudelijke reglement opgesteld en was er ook een politieke resolutie ontworpen die als basis voor een nader samen te stellen beginselprogramma moest dienen. Zelfs hadden beide organisaties

in Callantsoog een camping besproken om er met Pinksteren een fusiecongres te houden.

Op het laatste moment ging er echter iets mis: in een circulaire van het hoofdbestuur van de SJ van 10 mei j.l. werd medegedeeld dat dit congres niet zou doorgaan. De PSJW bleek bij nader inzien niet accoord te kunnen gaan met de voorstellen van de onderhandelingscommissie, waarmede men eerder wél had ingestemd. De bezwaren waren ondermeer - naar het heette - gericht tegen te "eng marxistische" opvattingen in de politieke resolutie. Deze dienden, aldus de PSJW, in pacifistische zin te worden gewijzigd. Ook wilde men voor de afdelingen de mogelijkheid scheppen om, buiten het hoofdbestuur om, tot politieke uitspraken te komen.

Vermoedelijk waren bovengenoemde bezwaren niet de enige die van de zijde van de PSJW tegen een fusie met de SJ bestonden. Uit de voorstellen inzake de samenstelling van het nieuwe hoofdbestuur was al af te leiden dat de SJ daarin de belangrijkste functies voor haar rekening wilde nemen. Bovendien speelde wellicht mede, dat de pacifistische jongeren bij nader inzien weinig voelden voor samengaan met leeftijdsgenoten die in Vietnamdemonstraties voornamelijk bleken uit te zijn, op conflicten met de politie.

De vraag blijft echter of de fusie tussen PSJW en SJ nu inderdaad geheel van de baan is.

Vietnam-activiteiten

Zoals reeds in het vorige maandoverzicht werd aangekondigd, organiseerde het Vietnamcomité van de ex-CPN'er Piet Nak op 20 mei een stille protesttocht door Amsterdam. Aan deze demonstratie, die een opmerkelijk ordelijk verloop had, namen meer dan 10.000, vooral jeugdige personen deel. Ook de handtekeningactie van het comité werd een succes. Aan de vooravond van de 20ste mei werden in vier landelijke dagbladen de namen gepubliceerd van 3700 personen die met het streven van het comité instemden.

Toch waren lang niet alle organisaties en personen, die tot nu toe in verzet kwamen tegen de Amerikaanse Vietnam-politiek enthousiast over deze actie. Zo ageerden speciaal de communisten tegen het uitgangspunt van het comité: stopzetting van de Amerikaanse bombardementen

op Noord-Vietnam. (Zij stellen immers veel verder gaande eisen, zoals terugtrekking van alle buitenlandse troepen.)

Ook de links-extreme Socialistische Jeugd (SJ) was er kennelijk niet gelukkig mee. In een interview in het weekblad "De Nieuwe Linie" van 13 mei verklaarde voorzitter Rob Lange, dat stille demonstraties een onmogelijkheid waren geworden en dat nog afgewacht diende te worden hoe de demonstratie van 20 mei zou verlopen.

De SJ, die tot nu toe in de activiteiten van de Actiegroep Vietnam een belangrijk aandeel had en daarbij niet schroomde provocerend op te treden, wekte echter de indruk zich door de stille protestmars van Piet Nak (en diens grote aantal ordewachten), min of meer gefrustreerd te voelen.

Mede door het standpunt van deze links-socialistische jongerenorganisatie bleef de verhouding tussen het Vietnamcomité van Nak en de Actiegroep enigszins onduidelijk. In hetzelfde artikel in "De Nieuwe Linie" werden ook interviews met Piet Nak en Otto Boetes opgenomen. De eerste deelde mede, dat zijn comité zich aanvankelijk had willen aansluiten bij de demonstratie van 20 mei van de Actiegroep Vietnam (de steeds terugkerende demonstratie op de derde zaterdag van de maand), maar dat de Actiegroep zich gecompromitteerd achtte door de relletjes tijdens de laatste maandelijkse tocht van 15 april en daarom de organisatie van de protestmars aan Nak overgelaten.

Otto Boetes, de landelijke coördinator van de Actiegroep, gaf in het met hem gevoerde vraaggesprek evenwel te kennen dat de door Nak geschetste gang van zaken, niet juist was. Hij voegde er wel aan toe persoonlijk bij te zijn met deze actie. Volgens hem was het daardoor namelijk mogelijk geworden het karakter van de demonstraties te wijzigen. (Daarbij doelde hij vooral op het soort betogingen als die van 15 april j.l., welke volgens hem eigenlijk niet houdbaar meer waren.)

Eerder in het interview had hij, kennelijk sprekend als coördinator van de Actiegroep, naar voren gebracht wat gereserveerd te staan ten opzichte van de demonstratie. Aangezien de actie van Nak door zoveel mensen gesteund werd, aldus Boetes, kreeg deze een burgerlijk karakter. Ook was ze van elke politieke inhoud ontdaan, aangezien de Amerikaanse politiek niet veroordeeld werd.

Boetes distancieerde zich anderzijds van Rob Lange in zover deze zich in het interview met "De Nieuwe Linie" solidair had verklaard met de Vietcong. Volgens hem zou men namelijk, door steun te geven aan de

Vietcong, de oorlog alleen maar verscherpen. Er moest derhalve slechts gestreefd worden naar terugtrekking van de Amerikaanse troepen.

Tijdens de betoging lieten de marxisten-leninisten door middel van pamfletten weten ook bezwaren te hebben tegen deze stille tocht.

Vietnam-Steun-Teams

Tijdens de mars werden pamfletten uitgedeeld van de zich noemende "Vietnam-Steun-Teams" (VST). Volgens de ondertekenaars waren deze teams opgericht om de solidariteitsbeweging met de strijdende Vietnamezen te organiseren. In de pamfletten werd gesteld dat de Vietnamezen hadden gevraagd, de Nederlanders duidelijk voor de vraag te stellen of zij vóór dan wel tegen een overwinning van het Bevrijdingsfront en Noord-Vietnam zijn en vóór of tegen het vertrek van de Amerikanen. Voorts zouden de Vietnamezen verzocht hebben om de solidariteit om te zetten in concrete steun. In verband daarmee kondigden de teams aan, geld voor medicamenten en chirurgische instrumenten te zullen inzamelen en specialisten en technici naar Vietnam te willen zenden.

Tot de ondertekenaars van het manifest behoorden Jan Blok, o.a. bestuurslid van de Actiegroep Vietnam, Huib Riethof, voorzitter van het Jongerencomité Vietnam, de provo Irene Donner-v.d. Weetering, Guus Markmann, organisatie-secretaris van de Sj en Tineke Nijenhuis, redactrice van het Vietnambulletin, uitgegeven door de Algemene Studentenvereniging Amsterdam (ASVA).

Sommige exemplaren van de uitgereikte VST-manifesten waren voorzien van een opdruk, waarin als "laatste nieuws" werd medegedeeld dat contact was opgenomen met de initiatiefnemers van de actie "Vrijwilligers voor Vietnam" van het Nijmeegse studentenblad "Vox Carolina" (zie hieronder) en dat in principe besloten was tot samenwerking.

Mede gelet op de laatste mededeling en de functies van de personen die het manifest ondertekenden, lijkt het geen voorbarige conclusie te stellen dat de oprichting van de Vietnam-Steun-Teams niet in de laatste plaats is bedoeld als een soort coördinatie van alle tot nog toe in ons land gevoerde Vietnam-activiteiten. Aangezien echter geen der ondertekenaars lid is van de CPN, ziet het er naar uit dat deze partij zich wel weer van deze actie zal distancieren.

Uitbreiding van de werving van Viëtnam-vrijwilligers

Zoals reeds in het vorige maandoverzicht werd uiteengezet, heeft een trotskistische groep in Nederland zich ten doel gesteld een vrijwilligerskorps voor steun aan het Bevrijdingsfront en Noord-Vietnam op te richten, waartoe ondermeer de 53-jarige administrateur van het trotskistenblad "De Internationale", Theo Wiering, tijdens de ABC-Vietnam-protestmars met Pasen j.l. pamfletten met een Frans (trotskistisch) aanmeldingsadres verspreidde. Blijkens recente perspublicaties, waarin ook interviews met genoemde Wiering werden weergegeven, leverde deze eerste openlijke oproep tot aanmelding weinig of geen resultaat op. Aanleiding tot deze interviews met Wiering vormde het initiatief van een tweetal Nijmeegse studenten Hugues C. Boekraad en H.Hoeks - in evidente samenwerking met Wiering en zijn geest-verwanten - tot het uitgeven van een speciaal Vietnam-nummer van het Nijmeegs studentenblad Vox Carolina (eind april).

Van dit blad werd de gehele voorpagina in beslag genomen door een "Oproep voor een Nederlands vrijwilligerskorps Vietnam", analoog aan de tekst van het met Pasen verspreide pamflet, thans echter met een Nederlands aanmeldingsadres, te weten dat van Th.Wiering, Tugelaweg 1 te Amsterdam.*) In hun verantwoording stelden de beide studenten, dat zij zich uitdrukkelijk beperkten tot het standpunt van één partij (i.c. Noord-Vietnam en Bevrijdingsfront), waarmede zij zich solidair verklaarden. De vorming van een vrijwilligerskorps beschouwden zij als de daadwerkelijke uiting van een steeds groeiende solidariteit met het strijdende Vietnamese volk. Boekraad verklaarde in het dagblad "De Tijd" van 11 mei ter aanvulling, dat deze herhalings-oproep een logische consequentie was van de escalatie. Zij zou volgens hem reeds een kleine dertig aanmeldingen hebben opgeleverd, waarvan de helft studenten, terwijl Wiering in "De Volkskrant" van dezelfde datum van 20 vrijwilligers sprak.

Dat het hierbij overigens om een voor de initiatiefnemers, zowel als voor de "vrijwilligers", toch wel overwegend vrijblijvende vorm van steunverlening ging, bleek onder andere uit de uitlating van Boekraad, dat de kans, dat de vrijwilligers ooit in actie zouden moeten komen,

*) Opgemerkt zij, dat in de kring van de Nijmeegse studenten ook bij verschillende andere gelegenheden reeds belangstelling voor de Nederlandse trotskisten gebleken is.

tamelijk gering geacht moest worden. De regering in Hanoi zou namelijk aan de organisatoren van het Franse vrijwilligerskorps (trotskistisch initiatief) hebben laten weten, zeer vereerd te zijn met de vrijwilligerscampagne in Frankrijk, doch deze mensen niet nodig te hebben uit vrees voor de beruchte escalatie.

(Boekraad ontleende deze wetenschap waarschijnlijk aan een - ook in "Vox Carolina" afgedrukte - brief van de Noord-Vietnamese vertegenwoordiging in Parijs aan de trotskist Grimblat.)

Vandaar dan ook, dat Boekraad in de Nederlandse wervingsactie vooral een politiek drukmiddel en een morele steun voor de Noordvietnamese regering ziet. ("De Tijd" 11 mei.) Ook Wiering liet zich in deze geest uit, waar hij in "De Volkskrant" van 11 mei opmerkte, dat het stellig niet primair de bedoeling was een militair vrijwilligerskorps op te richten. Het ging er veeleer om dat idealisten zich solidair verklaarden met het Bevrijdingsfront en dit front zou wel uitmaken tot hoever die solidariteit zich zou moeten uitstrekken. "Het kan best zijn - aldus Wiering - dat de Vietnamezen vinden dat onze taak vooral in Europa ligt, in het verbeteren van de mentaliteit hier en het beïnvloeden van de Amerikanen. Eerst bij een groot aantal reacties zal contact met de Vietnamezen worden opgenomen, om in overleg met hen die hulp te bieden die men vraagt. Het zou daarbij kunnen gaan om materiële hulp, om het leveren van geschoolde arbeidskrachten of om militaire bijstand. Ook zou men uitsluitend kunnen vragen in Europa, in Nederland, een ruimere bekendheid te geven aan de standpunten en motieven achter hun strijd...."

Internationaal Vietnam-Tribunaal

In juni 1966 publiceerde Lord Bertrand Russell een plan tot het organiseren van een internationaal tribunaal, teneinde tot een "gerechtelijke" uitspraak te komen over de door president Johnson en andere Amerikaanse leiders gepleegde "misdaden tegen het Vietnamese volk".

Lord Russell, bekend als een der hervormers van het filosofische denken van de twintigste eeuw, trok in het verleden reeds vaker de aandacht door zijn vrij radicale politieke activiteiten en propaganda voor een totaal pacifisme en een internationale socialistische wereldeenheden. Hij nam daarbij in de loop der jaren echter een steeds feller anti-Amerikaans standpunt in.

De doelstellingen van het Russel-tribunaal werden formeel bekend

gemaakt tijdens een vergadering op 13 november 1966 te Londen, die onder meer tot de uitspraak leidde, dat het onderzoek naar de door de Amerikanen gepleegde oorlogsmisdaden in laatste instantie "een bijdrage zou kunnen leveren tot het herstel van de vrede en tot de bevrijding van de onderdrukte volkeren".

De objectiviteit van het tribunaal

Vanaf het begin was het duidelijk, dat het tribunaal zeer vooringenomen was tegen Amerika. De fel anti-Amerikaanse gezindheid der "magistraten" gaf weinig vertrouwen in hun objectiviteit. Dat zij het gevaar liepen in een schetsproces hun internationale naam te verliezen scheen hen overigens weinig te deren.

In dit verband was het opmerkelijk, dat zelfs de communistische "Internationale Vereniging van Democratische Juristen" (IVDJ), die ten behoeve van het tribunaal een "commissie van onderzoek" naar Vietnam had gezonden, haar medewerking al spoedig afzegde, om te voorkomen dat een échec van het tribunaal ook op haarzelf zou terugslaan.

Ook Westerse vredesorganisaties als de "International Confederation for Disarmament and Peace" (ICDP) en de "War Resisters International" (WRI) trokken de objectiviteit van het tribunaal ernstig in twijfel. Zij hadden onder meer bezwaar tegen het feit, dat de onderzoekingen van het tribunaal zich alleen uitstrekten over de eventuele Amerikaanse oorlogsmisdaden en niet over het optreden van de Vietcong en de Noord-Vietnamezen.

Activiteiten van het tribunaal

Vier internationale "commissies van onderzoek" brachten - op kosten van de vredesstichting van Lord Russell - in Vietnam en Cambodja het materiaal voor het tribunaal bijeen. Het eerste team bezocht Noord-Vietnam en de zogenaamde "Ho Tsji Minh route" in Cambodja; een tweede missie stelde een onderzoek in naar de gebombardeerde streken in Zuid-Vietnam, het derde team maakte zelf een bombardement op een Zuid-Vietnamees dorp mee. Deze commissie bestond uit Zweedse artsen en geleerden. Het vierde team bestond uit fysiologen en biologen.

Het lag aanvankelijk in de bedoeling, de eerste zitting van het tribunaal te Parijs te doen plaatsvinden. President De Gaulle verbood dit echter op het allerlaatste moment, omdat hij het - zoals hij in een

persoonlijke brief aan Lord Russell schreef - niet juist achtte, dat "een staat waarmee Frankrijk traditioneel vriendschapsbanden heeft, het onderwerp wordt van een buitenissige rechtzaak op Frans grondgebied". Hij trok bovendien de legitimiteit van het tribunaal in twijfel, door te stellen dat zijns inziens het recht tot het houden van een gerechtelijk onderzoek alleen aan een staat toekomt. Hij zag in het tribunaal dan ook meer een stuk propaganda van een aantal personen, die "om aan hun vermaningen meer gewicht te geven, een toga dragen die zij voor die gelegenheid geleend hebben".

Na het veto van President De Gaulle zocht het tribunaal zijn toevlucht in Zweden, waar - tegen de zin van de Zweedse autoriteiten, die kennelijk geen juridische mogelijkheden tot een verbod zagen - op 2 mei j.l. de eerste zitting te Stockholm geopend werd.

Als voorzitter trad de Franse schrijver J.P.Sartre op; Lord Bertrand Russell zelf kon wegens zijn slechte gezondheidstoestand niet aanwezig zijn. Als leden van het tribunaal traden op: Simone de Beauvoir; de Joegoslavische historicus prof. Wladimir Dedijer; Wolfgang Abendroth, de schrijver Gunther Anders; de hoogleraar in de sociologie in Rome Lelio Basso; de voormalige president van Mexico Lazaro Cardenas; de hoogleraar in de wiskunde in Parijs Laurent Schwarz; de Japanse hoogleraar in de natuurkunde en Nobelprijswinnaar Shoi-chi Sakota; de Amerikaanse toneelschrijver Peter Weiss; de Amerikaanse negerauteur James Baldwin; het Turkse parlamentslid Mehmed Ali Aybar; de Amerikaanse pacifist David Dellinger; de Philippijnse dichter Amado Hernandez; de rechter van het Pakistaanse hooggerechtshof Mahmoed Ali Kasoeri; de Japanse advocaat Kinjoe Morikawa; de vertegenwoordiger van de Amerikaanse negerleider Stokeley Carmichael, Courtland Ko; de Amerikaanse toneelschrijver Carl Oglesby en de Cubaan Melbe Hernandez. De historicus Isaac Deutscher en de Schotse vakbondsleider Lawrence Daly ontbraken op de eerste zitting.

De eveneens afwezige Russell had op de band een toespraak laten opnemen waarin hij fel van leer trok tegen de politiek van de Verenigde Staten. De "getuigenverhoren" verliepen eveneens geheel in de sfeer van deze anti-Amerikaanse gezindheid. Het eindoordeel kon dan ook niet anders uitvallen: op 10 mei werd het Vietnam-tribunaal besloten met een unanieme veroordeling van het optreden van de Verenigde Staten in

Vietnam. De Verenigde Staten werden schuldig bevonden aan agressie naar de maatstaven van het internationaal recht en aan het bombarderen van doelen van een zuiver burgerlijk karakter.

Het tribunaal verklaarde zich bereid, het "bewijsmateriaal" van de eerste zitting voor te leggen aan een commissie van het Amerikaanse Congres of een officiële Amerikaanse regeringsinstantie. Op haar tweede zitting (plaats en datum nog onbekend) zal het tribunaal de chemisch-biologische oorlogsvoering aan de kaak stellen.

Tenslotte werd nog bekend, dat van alle tribunaal-zittingen rapporten zullen verschijnen, terwijl de "eind-conclusies" verwerkt zullen worden in een soort witboek. Het is de bedoeling t.z.t. de publicatie van dit witboek te doen vergezellen van een oproep tot demonstratieve acties en het inzamelen van handtekeningen.

In Nederland: Werkgroep Vietnam-Tribunaal

De activiteiten van het Internationaal Vietnam-Tribunaal hebben in verschillende landen tot adhaesiebetuigingen geleid. In Nederland kwam het tot de oprichting van een Werkgroep Vietnam-Tribunaal, voortgekomen uit de "Actiegroep Vietnam" en het "Jongerencomité Vrede en Zelfbeschikking voor Vietnam". Zij stelt zich ten doel in ons land zoveel mogelijk belangstelling te wekken voor de activiteiten van het Internationaal Tribunaal. Voorzitter van de Werkgroep is Ton Regtien, de oprichter van de "Studenten Vakbeweging" (SVB) en redacteur van het "Vietnam-bulletin". Hij woonde, samen met nog een Amsterdamse student, ook de eerste zitting van het Russell-Tribunaal te Stockholm bij. Tot degenen die hun adhaesie met de Nederlandse Werkgroep betuigden, behoren o.a. Ds. Buskes, Prof. Dr. J. Presser, Prof. Dr. B. Delfgaauw, Prof. Dr. A. Rasker, Prof. Dr. W. F. Wertheim en Pater J. van Kilsdonk. De Werkgroep is van plan op 6 juni in Amsterdam een bijeenkomst te beleggen, waar de resultaten van het Internationaal Tribunaal besproken zullen worden. Ook denkt men daar een film van de Fransman Roger Pic te vertonen, die te Stockholm op de eerste zitting als bewijsmateriaal is gebruikt.

A G E N D A

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
eind juni begin juli	Conf. over Europese veiligheid.	Wenen	Wereldfed. v. Wetensch. Werkers.
6-9 juli 1967	Conferentie over Vietnam en NAVO.	Stockholm	Wereld Vredesraad en Internat. Conf. Dis- armament and Peace e.a.
* 10 sept. 1967	Waarheidfestival.	Amsterdam	CPN.
* 23 sept. 1967	Nordmarktreffen.	Rendsburg	HIAG (oudnazistisch).
oktober 1967	Conf. over Europese veiligheid.	Wenen	Wereldfed. v. Weten- schappelijke Werkers.
* 22-24 dec. 1967	22e CPN-congres.	Amsterdam	CPN.
* eind 1967	Zitting Presidium WVR.	?	Wereld Vredesraad.
1968	IIIe Chr. Vredes- conferentie.	Praag	Christelijke Vredes- conferentie.

* nieuw c.q. aangevuld.